

NÊU GƯƠNG

Trách nhiệm và đạo lý người cán bộ của Đảng

PGS, TS. HỒ TẤN SÁNG

Học viện Chính trị khu vực III

Đề cao trách nhiệm nêu gương là một yêu cầu vừa cấp thiết, vừa lâu dài trong công tác xây dựng đảng, xây dựng đội ngũ cán bộ, góp phần ngăn chặn, đẩy lùi suy thoái, tham nhũng, tiêu cực, nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức đảng và đảng viên; xây dựng đội ngũ cán bộ có đủ phẩm chất, năng lực, uy tín ngang tầm nhiệm vụ, qua đó củng cố, tăng cường niềm tin của nhân dân đối với sự lãnh đạo của Đảng.

Nêu gương của đội ngũ cán bộ, đảng viên - một nội dung công tác xây dựng đảng

Ở Việt Nam nói riêng, phương Đông nói chung, nêu gương là một trong những nội dung cấu thành phương thức giáo dục đạo đức và thực hành đạo đức. Nêu gương trong cuộc sống trở thành yêu cầu, giá trị đề mỗi tổ chức, mỗi cá nhân khẳng định vị thế, vai trò của mình trong đời sống cộng đồng. Trong đời sống chính trị - xã hội, đó là một trong những căn cứ để xã hội lựa chọn trao quyền, uỷ quyền và đánh giá, thẩm định khả năng đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ của đội ngũ cán bộ, nhất là những người nắm giữ trọng trách trong bộ máy của Đảng, Nhà nước. Tấm gương của mỗi cá nhân, mỗi tổ chức được cộng đồng - xã hội thừa nhận, luôn phản chiếu trong đó hệ giá trị mà xã hội tôn vinh.

Với tư cách là nhà tư tưởng, lãnh tụ của Đảng, nhà tổ chức và thực hành hoạt động cách mạng Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh từng lưu ý việc nêu gương của cán bộ, đảng viên có tác dụng giáo dục quần chúng rất cao. Bởi lẽ, *một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền*. Khi Đảng ta trở

thành đảng cầm quyền, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm xác định hệ chuẩn cần đạt tới và cần nêu gương trong hoạt động chính trị, thực hành quyền lực của đội ngũ cán bộ, đảng viên. Theo Người, chuẩn cơ bản nhất cấu thành đạo đức của cán bộ, đảng viên là: *Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư*. Trong nhiều bài viết, Người phân tích, lý giải khá tường tận nội hàm các tiêu chuẩn cốt yếu của người cán bộ. Trong tác phẩm “Đời sống mới” viết cách đây hơn 70 năm, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã lưu ý: Đề thực hành việc nêu gương, không ngoài những việc rất đời thường tình: ăn, mặc, ở, đi lại. Đương nhiên, để đạt được 4 điều ấy thì phải làm. Người đặc biệt chỉ ra vai trò quyết định của sản xuất của cải vật chất, đồng thời qua đó chỉ ra mối quan hệ, sự gắn bó giữa kết quả sản xuất với thực hành *cần, kiệm, liêm, chính*. Bởi không *cần* thì phí thời giờ nhiều mà sản xuất được ít. Không *kiệm* thì làm được bao nhiêu, dùng hết bấy nhiêu, rút cục cũng như sản xuất được ít. Tăng gia sản xuất ích riêng cho mình mà cũng ích chung cho cả nước. Nếu không có tinh thần *liêm* và *chính*, nếu tham lam ích kỷ, thì không

thể phát đạt việc tăng gia sản xuất. Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng từng căn dặn: Lấy gương người tốt, việc tốt để hằng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới. Không chỉ là người xác định nội dung, cách thức nêu gương, trong thực tiễn hoạt động cách mạng vì nước, vì dân, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nêu một tấm gương sáng ngời về đạo đức cách mạng, với điều nổi bật và dễ nhận thấy nhất là sự nhất quán giữa lời nói và việc làm, giữa giáo dục đạo đức và thực hành đạo đức cách mạng.

Trong thời kỳ đổi mới, với vị thế của đảng cầm quyền, Đảng ta coi nêu gương là một phương thức lãnh đạo. Trong nhiều nhiệm kỳ qua, Đảng ta đã có chủ trương, quy định về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhiều quyết sách từng bước xây dựng môi trường dân chủ, cởi mở phát huy các nguồn lực, đặc biệt là nguồn lực con người trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Tuy vậy, trong quá trình vận động phát triển, với nhiều tác nhân khách quan, chủ quan, chủ nghĩa cá nhân trở lại đây với những “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá” trong một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên. Đặc biệt, đáng quan tâm là sự hình thành các nhóm lợi ích ở nhiều cấp độ, nhiều ngành, nhiều lĩnh vực, chi phối quan hệ chính trị, lợi dụng quyền lực chiếm đoạt tài sản của đất nước, làm tổn hại đến thanh danh, uy tín của Đảng. Các hiện tượng, căn bệnh đó đe dọa sự tồn vong của Đảng và chế độ.

Đại hội XI, XII của Đảng ta đã thể hiện quyết tâm chính trị trong xây dựng, chỉnh đốn Đảng, Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XI, XII) nhằm nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, đảng viên, chống và ngăn ngừa “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá”. Quy định 08-QĐi/TW về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên BCH Trung ương đã được ban

hành là thể hiện rõ trách nhiệm của Đảng trước vận mệnh của dân tộc. Quy định 08-QĐi/TW là căn cứ quan trọng để không chỉ mỗi cán bộ, đảng viên có trách nhiệm rèn luyện thực hiện mà còn là cơ sở cho mọi tổ chức, mọi tầng lớp nhân dân thẩm định - tai nghe, mắt thấy mức độ nêu gương của mỗi người, để quyết định *lựa chọn* hay *từ chối* trong việc giao quyền, uỷ quyền cho họ nắm giữ vai trò lãnh đạo chủ chốt trong hệ thống chính trị.

Một số giải pháp thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên

Thứ nhất, trên cơ sở Quy định chung đã được ban hành, kịp thời cụ thể hoá bộ tiêu chí xác định chất lượng, hiệu lực, hiệu quả hoạt động của mỗi cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp, nhất là những người đứng đầu theo hướng lượng hoá, định lượng cụ thể. Bởi lẽ chỉ thông qua thực chứng - đo lường và phản ánh khách quan bằng các thông số, mới có thể khắc phục căn bệnh hình thức trong việc đánh giá con người, đánh giá cán bộ, đánh giá tổ chức đã tồn tại lâu nay. Phổ biến, công khai bộ tiêu chí đó và có cách thức để mọi cấp độ chủ thể có trách nhiệm định kỳ tham gia đánh giá, thẩm định (kiểu như Chi số Hiệu quả quản trị và hành chính công cấp tỉnh ở Việt Nam - PAPI) đối với hoạt động của bộ máy và của từng cán bộ, công chức, nhất là người đứng đầu.

Thứ hai, xây dựng những định chế, phản ánh mức độ trọng dân, gần dân của các cấp độ chủ thể lãnh đạo, quản lý. Nội dung các định chế này cần phải ánh tương đối toàn diện năng lực nắm bắt nhu cầu chính đáng của các tầng lớp nhân dân; bàn bạc dân chủ với nhân dân trong quá trình xác lập những chủ trương và giải pháp triển khai thực hiện các chính sách phát triển đó.

Tính đúng đắn, hiệu lực - khả thi, hiệu quả của các quyết sách liên quan đến quốc kế dân sinh là bộ tiêu chí không chỉ phản ánh năng lực hoạch định, cụ thể hoá chủ trương, đường lối

của Đảng, pháp luật của Nhà nước của mọi cấp độ chủ thể có thẩm quyền mà còn phản ánh hàm lượng gần dân, trọng dân của đội ngũ cán bộ, đặc biệt là mức độ tài và đức của người có trọng trách, người đứng đầu.

Thứ ba, thước đo tài năng, năng lực lãnh đạo, quản lý, đặc biệt ở tầm vĩ mô phải được phản ánh thông qua các mức độ kiến tạo môi trường, điều kiện để có thể huy động mọi nguồn lực có thể góp phần bảo đảm an ninh quốc gia, tổ chức thực hiện thắng lợi các chỉ tiêu phát triển kinh tế - xã hội. Bởi vậy, mức độ nêu gương về đạo đức, lối sống gương mẫu của các chủ thể quyền lực ở nước ta hiện nay, suy cho cùng hướng tới mục tiêu tạo môi trường, điều kiện để phát huy vai trò sáng tạo của các chủ thể hành động, nhờ đó có thể huy động tốt nhất các nguồn lực khác trong bảo vệ và phát triển đất nước.

Thứ tư, trách nhiệm nêu gương của đội ngũ cán bộ phải được thể hiện qua hệ các tiêu chí đức - tài. Mỗi tổ chức, mỗi cá nhân - cấp bách

là đội ngũ cán bộ cấp chiến lược có kế hoạch, chương trình hành động cụ thể trong việc nâng tầm trí tuệ, rèn luyện đạo đức, xây dựng phong cách làm việc dân chủ, khoa học, sáng tạo. Đồng thời, cần có biện pháp ngăn chặn, khắc phục sự chi phối của các nhóm lợi ích trong việc ban hành và thực hiện chính sách của Đảng và Nhà nước.

Thông qua hành động nêu gương trong thực tế, các giá trị nhân văn vì nước, vì dân thấm đậm trong mỗi quyết sách, mỗi hành động của chủ thể lãnh đạo, quản lý. Đó là phương thức hữu hiệu nhất để sức lan tỏa rộng rãi, thấm sâu vào suy nghĩ và hành động của các tầng lớp xã hội. Đó chính là bệ đỡ vững chắc, bảo đảm cho sự đồng thuận xã hội, đồng thuận giữa Đảng với Nhân Dân - động lực để đất nước ta vượt qua thách thức, tận dụng cơ hội phát triển, thoả mãn mong ước của Bác Hồ kính yêu khi Người đi xa “xây dựng đất nước hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh” □